

VIRTUÁLNÍ HOSPITACE – VÝTVARNÝ OBOR: RITUÁL

AUTOEVALUACE

Autor: Mgr. Zuzana Kostincová

Cíl hodiny

Virtuální hospitace ukazuje úvodní část vyučovacího bloku o celkové délce 2, 5 hodiny.

Hlavní cíle úvodní části

Žáci:

- pochopí princip a zákonitosti rituálu, jeho roli a význam v životě člověka a jeho vliv na formování společnosti z hlediska historického i současného;
- osvojí si odborné pojmosloví příslušného tématu;
- uvědomí si své role ve skupině, procvičí si schopnosti spolupracovat a komunikovat mezi sebou a akceptovat názor druhého;
- vyzkouší si schopnosti užívat své tělo jako výrazový prostředek při experimentální tvorbě vlastního rituálu;
- uvědomí si důležitost emocionální složky rituálu a vědomě ji uplatňují při vyjadřování svých nálad, fantazie a představ.

Úvodní část byla cílena jako motivace k vytvoření scénáře vlastního rituálu na volné téma, k jeho pozdější realizaci a předvedení při přehlídce výsledků celodenních aktivit.

Dílčí cíle hodiny

- seznámení žáků s tématem a obsahem hodiny, jejím časovým rozvržením, způsobem práce a očekáváním;
- definování rituálu, osvojení si pojmosloví, rozlišení pojmů kult, rituál, náboženství, tradice apod. – práce s myšlenkovou mapou;
- práce s hudbou – výtvarný úkol: záznam vjemů a pocitů – emocionální náboj spojený s obsahovostí rituálu; vytvoření partitury rituálu (příběhu) a jeho objasnění;
- divadelní rozcvička – rozpohybování se, „odbourání“ ostychu před spolužáky a diváky, vcítění se do muziky, ohmatání si prostoru, uvědomění si své role v kolektivu.

Vhodnost/nevhodnost zařazených aktivit, metod a forem práce

Aktivity a formy práce byly zvoleny tak, aby na sebe navazovaly a žáky přirozeně vedly a motivovaly k vlastní tvorbě rituálu. Důraz byl kladen na experiment a provázanost prvků z různých oblastí umění. Skupinová práce, práce jednotlivců i dvojic se osvědčila, zároveň se osvědčilo promíchání žáků výtvarného a hudebního oboru. Formy práce byly vybrány na základě svých zkušeností z již uskutečněných kurzů v předchozích letech. Aktivity byly záměrně nekomplikované, zvolené tak, aby všichni jejich účastníci měli stejnou šanci být

úspěšnými, bez ohledu na úroveň svých znalostí a dovedností, měli radost ze své práce a pokroků a nebáli se experimentovat. Svoji roli při jejich výběru hrálo i netradiční prostředí, v němž výuka probíhala.

Hodina z pohledu žáků

Ze závěrečných dotazníků pro žáky vyplývá, že přes počáteční obavy z „neznámého“ se během hodiny cítili velmi dobře, komunikovali a nebáli se obhájit svůj názor, byli k sobě ohleduplní.

Hodinu si žáci užili, počáteční ostych během ní ustupoval a atmosféra se uvolňovala. Obavy z něčeho neměli. Naučili se fakta o rituálu, poslouchat jeden druhého v diskuzi a akceptovat názory spolužáků. Vyzkoušeli si prostorovou orientaci a práci s tělem a hudbou, vystihnout rytmus, nebát se ukázat své emoce. Zřejmě jim pomáhalo vědomí, že jsou všichni na jedné lodi, že si každý mohl najít své místo a pozici a dále možnost výběru vlastní muziky.

Hodina z hlediska vzájemné interakce zúčastněných

a) Žák – učitel

Po počátečním ostychu, ať už z přítomnosti cizích osob (kameramanů) při hodině, či pro jednu skupinu z neznámého učitele, reagovali žáci na mé podněty velmi dobře. Při výkladu nové látky nebo během řešení zadaného úkolu se nebáli zeptat.

b) Žáci – učitel

Spolupráce probíhala v uvolněné a přátelské atmosféře. Žáci byli vstřícní a snaživí při řešení zadaných úkolů. Aktivně kombinovali své již osvojené znalosti a dovednosti s dovednostmi novými, získanými v hodině. Při řešení úkolů navrhovali možná řešení, a projevovali tak svoji individualitu, prezentovali svůj subjektivní názor.

c) Žák – žák

Komunikace byla přátelská a konstruktivní. Žáci si pomáhali a navzájem se inspirovali. Měli právo svobodné volby partnera/partnerů pro práci ve dvojicích nebo i ve větších skupinách. Při svém výběru nerozlišovali studijní obor, spíše se rozhodovali podle nastavených vztahů v třídním kolektivu.

d) Žák – žáci

Ostych před ostatními spolužáky byl postupně odbouráván, žáci se cítili uvolněně – užívali si příležitosti být tzv. „spolu“. Prožívali překvapení ze sebe sama, radovali se ze svých nápadů, své kreativity. Objevovali nové dovednosti u svých spolužáků.

V hodině byly rovnoměrně vystřídané všechny výše uvedené druhy interakcí. Přestože měla hodina dosti rychlé tempo, byla dynamická, měli žáci vzhledem ke stanoveným cílům a k použití metodám a formám práce dostatek prostoru ke své práci, nebyli stresováni.

Použití jazyka

V hodině byla kombinována odborná terminologie (např. komunikace, interakce, reflexe, sebereflexe) se spisovným i hovorovým jazykem. Častěji než ve školním prostředí jsem

opakovala odpovědi žáků kvůli akustice sálu – některé jejich reakce byly špatně slyšet na druhém konci místnosti. Při zpětné reflexi svého slovního projevu jsem zaznamenala větší frekvenci některých výrazů, což je problém, kterého se asi žádný učitel ve své praxi nevyvaruje, který se však dá bez větších problémů odstranit.

Práce s časem, rozvržení aktivit, jejich návaznost

Rozvržení aktivit, tak jak byly navrženy v časovém plánu hodiny, jsem dodržela. Aktivity na sebe podle mého názoru docela dobře navazovaly a nenásilnou formou ukázaly žákům cestu k experimentální tvorbě jejich vlastního rituálu. Mým záměrem bylo ukázat obsahově i metodicky logický celek, jehož cílem bylo připravit a motivovat žáky k aktivitám v druhé části vyučovacího bloku. Výtvarnou aktivitu spojenou s hudbou jsem si původně naplánovala jako malbu temperovými barvami, které jsou ve výrazu expresivnější a výraznější, ale ve snaze urychlit práci žáků jsem nakonec zvolila suché pastely. Ve výsledku to nebylo na závadu.

Hodnocení, sebehodnocení žáků

V úvodní části vyučovacího bloku jsem práci svých žáků hodnotila především slovně, např. analýzou, komentářem. Při sebereflexi či v komentářích práce spolužáků žáci používali také slovní hodnocení.

Shrnutí

Závěrečná vystoupení žáků ukázala, že problematika rituálu žáky velmi zaujala a že ji dobře pochopili. Jimi vytvořené rituály dodržovaly zákonitosti, o kterých jsme spolu hovořili v úvodní části. Ostych žáků z „předvádění se“ před ostatními byl odstraněn. Rituály byly tematicky rozdílné, obsahově zajímavé a originální svým provedením. Velkým plusem byla pro žáky volnost ve výběru hudebního doprovodu, případně jeho sestřih. Prezentace rituálů byla ostatními spolužáky velmi dobře přijata.